SVOBODA — СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 158. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 20, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го СЕРПНЯ 1991 Ч. 158. РІК XCVIII.

М. ҐОРБАЧОВА УСУНЕНО ВІД ВЛАДИ

Москва. — У ранніх годинах з неділі на понеділок, 19-го серпня, реакційні комуністичні лідери в Кремлі на чолі з віцепрезидентом Ґеннадієм Янаєвим проголосили світові, що відсунено від влади президента Михаїла Ґорбачова, якого шестилітнє володіння перетворило Совєтський Союз із тоталітарної країни у багато вільніший союз республік.

Віцепрезидент Ґ. Янаєв, один з вихованців старої комуністичної школи, якого М. Ґорбачов особисто вибрав на свого заступника, в надзвичайному наказі заявив, що перебирає пост президента негайно, проголошуючи при цьому військовий стан у деяких округах країни та підкреслюючи, що він разом із провідниками міністерства оборони та КҐБ створили окремий комітет для керування державою.

В офіційному повідомленні сказано, що М. Ґорбачов не може виконувати своїх обов'язків з причин здоров'я, одначе конкретної причини не подано та з усього видно, що його усунено. У своєму наказі Ґ. Янаєв підкреслив, що проголошує надзвичайний стан, щоби запобігти будь-якій кризі політичній, національній чи громадській, для забезпечення громадян СССР перед хаосом і анархією. Ґ. Янаєв також повідомив громадян країни, що перебрав владу згідно з умовами совєтської конституції, параграф 127 точка 7.

Серед новоствореного комітету для правління державою на наступних шість місяців є Ґ. Янаєв, Дмітрій Язов, міністер оборони, голова КҐБ Владімір Крючков, міністер внутрішніх справ Борис Пюґо та прем'єр-міністер Валентін Павлов.

Білий Дім, як і всі уряди, були заскочені подіями, що заіснували в Москві та інших містах СССР, одначе конкретних заяв від президента Джорджа Буша та інших світових провідників покищо немає. Всі нетерпеливо чекають дальших політичних наслідків, зокрема коли Борис Єльцин, президент Росії, відразу закликав своїх громадян до протесту.

Як ці найновіші події розвинуться в Україні покищо невідомо. Одначе з непевірених джерел повідомляють, що на Україну пішов наказ про скасування зарядження Вітольда Фокіна, голови Кабінету Міністрів, щодо обмеження вивозу харчових продуктів з України. Цей наказ ліквідовано наказом з Москви про негайну доставу продуктів з України прямо до Москви.

У країнах Прибалтики відразу з'явилися додаткові загони військ СССР, а президент Литви Витаутас Ляндсберґіс закликає громадян країни вийти на вулиці та оборонити парлямент від захоплення совєтськими військами. Туристи з Прибалтики переказали, що совєтські війська перебрали всі інформаційні центри в Литві, Латвії і Естонії.

Колишній міністер закордонних справ Едвард Шеварднадзе звернувся до західних країн за підтримкою реформаційних сил в СССР.

ОСТАННІ ВІСТКИ З УКРАЇНИ

Представник пресової служби Секретаріяту Руху Юрій Луканов повідомив, що в столиці України спокійно. В понеділок, 19-го серпня у Спілці Письменників України відбулася пресова конференція демократичних партій та організацій. Представники Народної Ради засудили спроби Кремля зберегти імперський режим за допомогою сили. Народний депутат Лариса Скорик закликала до всеукраїнського страйку.

Радіо і телевізія передали повідомлення, що працюватиме тільки центральна телевізійна станція. Проте Леонід Кравчук все ж дістав змогу виступити на українській телевізії з закликом до громадян зберігати спокій, виходити на працю і дотримуватися законів. Л. Кравчук утримався від оцінки дій Кремля.

Українська Пресова Агенція повідомила, що на вулицях Києва з'явилися військові патрулі. Телефонічний зв'язок між Києвом і Львовом перерваний.

ВІДБУВСЯ ФЕСТИВАЛЬ „ЧЕРВОНА РУТА"

Запоріжжя (УНІАР, ПС УРП). — Тут у днях 9-11-го серпня відбувся фестиваль української пісні „Червона Рута", на який з'їхалося понад 20,000 людей з України та з поза її меж. Перед відкриттям фестивалю 9-го серпня відбувся похід від набережної Дніпра до стадіону „Юність", організований учасниками святкування „Днів козацької слави". У поході взяв участь народний депутат України Левко Лук'яненко. Фестиваль відкрили переможці „Червоної Рути" 1989 року.

Під час відкриття офіційні представники влади відмовили Владикам УГКЦ та УАПЦ благословити учасників фестивалю. Тільки після втручання народного депутата Левка Лук'яненка представників духовенства допустили до мікрофонів і дали їм змогу благословити фестиваль.

У приміщенні Палацу Культури „Жовтневий" 9-го серпня відбулася пресова конференція, на якій організатори фестивалю розповіли про перешкоди, чинені їм місцевою владою та державними структурами. У пресовій конференції взяли участь Л. Лук'яненко та Іван Драч.

Після урочистого відкриття фестивалю виявилися технічні проблеми, які перервали свято на деякий час. Були перешкоди й наступного дня, 10-го серпня, коли у Палаці Спорту мали змагатися учасники конкурсу. Представники адміністрації палацу оголосили, що через недотримання правил пожежної безпеки, конкурс відкладено на 11-ту годину вечора. Лише останній день фестивалю пройшов згідно з програмою. У палаці виступили художні колективи з Канади, Австралії, ЗСА, а також з різних регіонів СССР. Впродовж фестивалю не працювала телефонічна лінія міжміського зв'язку. Численні кореспонденти, які прибули на свято, не могли оперативно повідомляти про хід конкурсу.

Напередодні фестивалю в Запоріжжі пройшли акції протесту проти забруднення довкілля. Учасники акції вимагали закриття коксохемічного заводу, а 60 юнаків від 6-8-го серпня пікетували адміністративний будинок заводу, вимагаючи зупинити шкідливе виробництво, яке призводить до онкологічних захворювань. Змопіції розігнали демонстрантів та заарештували 10 осіб. Решта учасники демонстрації на центральній площі міста оголосили голодівку.

КОНФЕРЕНЦІЯ ОДВУ

Лігайтон, Па. — Центральна Управа Організації Державного Відродження України (ОДВУ) повідомляє, що тут на власній оселі ім. Олега Ольжича в суботу, 31-го серпня, відбудеться річна конференція ОДВУ. В програмі: відкриття конференції, звіти голів відділів і делеґатур, інформаційні звідомлення туристів-членів ОДВУ про сучасні події в Україні.

ПАПА ЗАКЛИКАЄ ВІРНИХ ДО ЄДНОСТИ

Маріяпокс, Мадярщина. — Після відвідання Польщі Папа Іван Павло II прибув до Мадярщини, де він ще ніколи не був. У неділю, 18-го серпня, він відправив урочисту Святу Літургію у греко-римському Маріянському соборі на сході Мадярщини.

За попередніми даними, на цю Літургію прибуло понад 300,000 віруючих з усіх країн Східньої Европи, включаючи Совєтський Союз.

Поїзди прибували на місцеву станцію з інтервалом 15 хвилин, а ще десятки тисяч віруючих добиралися на автобусах, автах, мотоциклах, наколесниках. Для паломників був споруджений величезний табір, де кожному давали гарячий чай, гостили канапками.

„Я молю Святу Діву, — сказав Папа Іван Павло II, починаючи Святу Літургію, — щоб ця зустріч стала для вас і ваших співвітчизників початком і стимулом стремління до співробітництва і порозуміння. Ви прибули сюди з різних країн, ви говорите різними мовами, але всі ви належите до єдиної людської родини... Ви повинні поважати права і бажання інших і всі разом внести вклад у справу загальної єдности і гармонії..."

Маріянський храм, побудований у XVI столітті, знаходиться в районі, де майже сходяться кордони Мадярщини, Румунії, Польщі, Чехо-Словаччини і Совєтського Союзу. Парафіяни храму проповідують православ'я, але формально визнають верховенство Ватикану над їх церквою.

СЕЛЯНИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ТВЕРДЖЕННЯ В. ФОКІНА

Запоріжжя. — Тут в обласній газеті „Індустріяльне Запоріжжя" з 15-го серпня надруковано відкритий лист селян Вольнянського району до прем'єр-міністра України Вітольда Фокіна, як відгук на недавній виступ В. Фокіна на республіканській телевізії з приводу збирання врожаю і заготівлі хліба.

Як пригадують автори листа, прем'єр заявив, що в республіці сподіваються зібрати 44-45 міл. тонн зерна. Це менше, ніж минулого року, але якщо колгоспи та орендарі продадуть державі не менше 17 міл. тонн, то зиму можна буде пережити. Однак, зазначують селяни, В. Фокін сказав, що селяни півдня України бойкотують здачу збіжжя. „Деякі області ніби змагаються одна з одною — хто найменше здасть хліба державі, хто найбільш боляче вдарить суспільство. А голова Вольнянського районному Говоруха просто з трибуни закликав замкнути двері елеватора і не приймати хліб від колгоспів..."

Голова уряду зарахував до антигероїв Говоруху та інших керівників Приазовського району, сказано у листі, але зовсім не зважив на той факт, що дощів не було понад місяць і від спеки загинуло чимало зерна. Голова Запорізької Обласної Ради пише, що вони зібрали на мільйон тонн зерна менше, ніж минулого року, і якщо залишать трохи на насіння, то решту змушені будуть здати державі. А годувати худобу не буде чим. На його думку, господарства, які не здають збіжжя державі, діють передбачливо. Крім того, Фокін пообіцяв за виконання здачі збіжжя продати господарствам автомобілі та інші продукти. Але у керівників господарств є всі підстави недовіряти урядові, оскільки минулого року господарства Запорізької області так і не дочекалися обіцяних 70,000 тонн концентратів і 10,000 тонн макухи. Отож і намагаються самі піклуватися про себе.

Вміжчасі з'ясувалося, що голова Вольнянської Районної Ради Говоруха ніде не виступав з трибуни і не закликав до бойкоту. Навпаки, цей район виконав здачу на 80 відсотків і представник міністерства хлібопродуктів України Н. Кампанєць змушений був просити пробачення за безпідставні звинувачення, які вже прозвучали на республіканському радіо і телевізії та викликали бурю листів з осудом Говорухи.

Помер д-р Б. Цимбалістий

Відомий в українській діяспорі громадський діяч і публіцист, д-р Богдан Цимбалістий помер у п'ятницю, 16-го серпня ц. р. у шпиталі Порт-Джервісі, Н. Й., в наслідок серцевого удару.

В 1978-90 роках д-р Б. Цимбалістий був головою Управи Українського Музею в Ню Йорку. Своїм умілим керівництвом, ентузіязмом і відданою працею великою мірою сприяв розбудові Музею.

Д-р Цимбалістий народився 1919 року в Борщеві, фахову освіту в ділянках психології і соціології здобув у Львові, Берліні, Ґеттінґені і Лювені. У 1951-57 роках був співробітником Інституту Орієнте Европа в Мадриді, Еспанія. Від 1959 року перебував у ЗСА, до виходу на пенсію працював як директор школи для психічно хворих дітей у Ню Джерзі. Друкував численні праці в українській та іншомовній пресі на фахові теми, був активний і плідний у публіцистиці.

Д-р Б. Цимбалістий

Вийшовши на емеритуру, жив з дружиною у Ґлен Спей, брав жваву участь у житті місцевої громади.

Українських вояків відправили на Кавказ

Луцьк (УНІАР). — Тут в п'ятницю, 16-го серпня, до секретаріяту волинської організації Руху звернулися батьки військовослужбовців з повідомленням, що 15-го серпня з військового летовища у Чорткові Тернопільської области вилетів військовий літак з українськими вояками, яких повезли до Єревану. Серед вояків були мешканці Луцька, Нововолинського та районів области. Всі вони письмово заявили, що хочуть служити тільки на території України. Та перед відправою до Єревану перед вояками виступив генерал, який оголосив, що на підставі постанови Ради Міністрів СССР та відповідного наказу міністра оборони СССР про введення додаткових військ до Закавказької військової округи, вояків не питатимуть, де вони хочуть служити, а відправлятимуть до Єревану та в інші „гарячі" точки.

Батьки військовослужбовців-громадян України зателефонували до Верховної Ради України, щоб отримати допомогу, але особа, яка не подала свого прізвища відповіла: „Ми цим не займаємось".

Софія Ільчишин — „Міс Союзівка"

Союзівка. — Звідси повідомлено імена трьох красунь, які вийшли переможцями традиційного конкурсу „Міс Союзівки 1992".

Звання „Міс Союзівки" на 1992 рік здобула Софія Ільчишин. Першою дружкою обрано Галину Шульгу з Ню Джерзі, а другою — Ірину Губку із стейту Арізона.

Подробиці про цей конкурс будуть подані в наступних числах „Свободи".

Софія Ільчишин

Смертність в Україні перевищує народження

Джерзі Сити, Н. Дж. — Совєтські засоби масової інформації оприлюднили дані перевірки демографічного стану за перші шість місяців цього року.

Про демографічну ситуацію в СССР також повідомило 13-го серпня ТАСС. Там сказано, що за перші шість місяців цього року в цілому СССР смертність і народжування не відрізняються від минулорічних даних. Однак стабілізація рівня народження підтримується за рахунок республік Середньої Азії. Натомість в европейських республіках число народжень постійно зменшується. Наприклад, за перші шість місяців цього року народження зменшилось на 80 відсотків порівняно з таким же періодом минулого року.

У повідомленні ТАСС сказано, що найважча ситуація в Україні, де підрив демографічних основ почався ще у страшні 30-ті роки та під час Другої світової війни. Нині Україна — це єдина республіка, де померло на 17,000 осіб більше, ніж народилося. Приріст населення в Україні найнижчий.

Наприклад, у місті Тростянець Сумської области за шість місяців цього року зареєстровано 238 народжень, а померло за цей період 469 людей. Подібна ситуація у багатьох областях України.

ЗДВИГ СУМ

Елленвілл, Н. Й. — Крайова Управа Спілки Української Молоді в Америці влаштовує тут 40-ий Всеамериканський Ювілейний Здвиг СУМ під кличем „Воля Україні — наша мета". Здвиг відбуватиметься від суботи, 31-го серпня, до понеділка, 2-го вересня на оселі СУМ в Елленвілл, Н. Й. В програмі: Архиєрейські Богослужби, маніфестаційна частина, виступ найкращих сумівських ансамблів та гостей з України, спортові змагання, товариські забави.

Праця над фільмом про голод завершується

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. К.). — Про задум накрутити у кіностудії ім. О. Довженка фільм про голод в Україні в роках 1932-1933 писали ми вже раніше у нашому щоденнику, коли в ЗСА за матеріялами молодий режисер Олесь Янчук і відвідував нашу редакцію, щоб розповісти про свої пляни. Відтак при відвідинах у Києві, О. Янчук показував нам вже таки у кіностудії перші картини для цього надзвичайного фільму.

Майже два роки після початку задуму фільм не лише розвивається, але праця над ним добігає вже до кінця. Його виконання це спільна праця українських ентузіястів на батьківщині і в діяспорі. Як нам відомо, від січня 1991 року відома, але молода мисткиня фотографії, Таня Д'Авіньйон з Бостону перебуває в Україні як дорадник і фотограф для фільму і від неї отримали ми ряд фотографій, що найкраще зображують жахливі картини і переживання, які стали темою цього фільму. У своєму листі до нас Т. Д'Авіньйон називає себе „реклямним фотографом", але її знимки доказують, що це не реклама, а мистецтво.

Крик з розпачу (фото: Таня Д'Авіньйон)

Вона, як покажеться, грала навіть маленьку ролю, хоч її співчасть у творенні цього фільму була куди більше фахова, але і емоційна. Пише вона, що фільм постає з великими труднощами, хоча має фінансову допомогу з України і діяспори та доброго дорадника як проф. Джеймс Мейс — чи не найкращого дослідника великого голоду 1932-33 років. Знімки до фільму творилися по селах України зимою в найгірших обставинах і весною, коли відроджувалася в Україні природа в цілій своїх красі. Однак Т. Д'Авіньйон все жила під враженням, що ця хоча б небагата природа тепер затруєна атомовими залишками чорнобильської

(Закінчення на стор. 3)

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО ЗІ СТАТИСТИЧНИМИ даними Конгресового бюджетного бюра, дефіцит федерального бюджету підвищиться з цьогорічних 279 біл. дол., до передбачених 362 біл. дол. Експерти уважають, що причиною цього є кольосальні видатки пов'язані зі закриттям багатьох американських банків і позичково-ощадностевих інституцій та неймовірного зросту коштів на опіку здоров'я.

ОДИН З НАЙБІЛЬШИХ американсько-совєтських комерційних починів є під загрозою можливого провалу через недовірливість і заскорузлість залишків старого комуністичного бюрократизму. Ідеться тут про спробу американської нафтової фірми Шеврон у спілці з совєтським партнером збільшити видайність величезних покладів нафти на побережжі Каспійського моря у Казахстані. З уваги на це у совєтській пресі появився цілий ряд лайливих статей про те, що запропонований плян це нічого іншого, як зазіхання та жадоба капіталістів експлуатувати природні багатства СССР під покришкою перебудови. У відповідь на це колишній міністер закордонних справ Едуард Шеварднадзе перестерігає, що провокаційне трактування цього пропонованого 25-літнього мультибільйонового проєкту може причинитися до його провалу, а на його думку на цей комерційний спільний американсько-совєтський почин є звернені очі проповідників світу як свого роду іспиту спроможности теперішнього совєтського уряду позбутись старих комуністичних упереджень та стати привабливою країною для інвестицій Заходу.

ПРОВІД АМЕРИКАНСЬКОЇ армії минулого тижня подав до відома, що з початком наступного року відтягнене з Европи дві із чотирьох своїх бойових дивізій. Це буде частиною пляну зменшення американської військової присутности за кордоном. Відтягнені будуть Восьма піхотна дивізія та Третя танкова дивізія, кількістю 71,000 вояків з території Німеччини до 1995 року. Речник армії майор Піт Кітінг заявив, що число американського війська в наступних кількох роках в Европі зменшиться на 150,000 осіб.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 15-го серпня президент Джордж Буш підписав закон про таємні дії, головною метою якого є в майбутньому запобігти акціям, що закінчилися горезвісною Іран-контра аферою. Одначе підписуючи його, він підкреслив, що коли йдеться про таємні дії за кордоном, то не зважаючи на закон, він керуватиметься власною думкою щодо повідомлення Конгресу.

З УВАГИ НА ТЕ, що офіційні урядові чинники мали застереження до пляну Американської медичної асоціяції друкувати медичні звідомлення, згадана асоціяція вирішила взагалі їх зліквідувати у своєму виданні „Джорнал оф амерікан асосіейшен". Одначе посипались перші протести від оборонців, споживачів, які твердили, що це може викликати мильне враження щодо правдивої вартости таких ліків, а урядові чинники тоді заговорили про можливість нелегальности такого діла.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ЮСТИЦІЇ і охорони громадського порядку Південно-Африканської Республіки Адріаан Влок, коментуючи зіткнення поліції з озброєними групами прихильників системи апартеїду, членами білого Руху опору африканців, сказав, що в пляни уряду не входить заборона опозиційних партій, в тому числі й тих, котрі вдаються до збройних засобів боротьби. Водночас уряд, запевнив Влок, контролює ситуацію і не дозволить насиллю переступити межу закону.

ПОНАД 11,000 БОЛГАРСЬКИХ шахтарів оголосили страйк, вимагаючи підвищення платні і поліпшення умов праці. До них пристають робітники інших галузей промисловости, передовсім нерентабельних підприємств, яким загрожує закриття.

КИТАЙСЬКІ ДИСИДЕНТИ Ван Гунтао і Цзен Цзімінь, засуджені до 13 років тюрми кожний за участь у демократичному русі 1989 року, оголосили голодівку. Вони протестують проти нелюдського поводження і нестерпних умов у тюрмі.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР Ірану Абольфазл Мусаві—Табрізі заявив у четвер, 15-го серпня, що жінки які відмовляються носити традиційний мусульманський одяг, що ховає обличчя і поставу, будуть засуджені до смертної кари. Цю заяву генеральний прокуратор зробив після спалаху заворушень, викликаних протестами багатьох іранців проти занадто жорстких приписів ісляму.

ПЕРШІ ПОЗИТИВНІ ВИСЛІДИ лікування людей, уражених вірусом АІДС, занотовано в клініці Київського науково-дослідного інституту епідеміології і інфекційних захворювань. Там було застосовано вже відому методу вольового припинення глибокого дихання, розроблений Костянтином Бутейком. Сутність методу полягає у свідомому і поступовому зменшенні глибини дихання, тобто об'єму повітря, яке людина вдихає, до норми приблизно 6.5 відсотка вуглекислого газу в альвеолах легенів. Це поліпшує обмін речовин і підвищує імунітет людського організму.

В КИЄВІ ВІДБУВСЯ всесоюзний християнський конгрес Свідків Єгови.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІКАР Е. Ґензел після багаторічного вивчення людських сліз прийшов до висновку, що хемічний склад, розмір і форма сліз залежать від того, чим вони викликані: цибулею, легкими неприємностями чи великим горем.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

"Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Упадок Ґорбачова — передумова волі України

Найбільша безпосередня користь з відвідин президента Буша у Києві — це актуалізація проблеми України в американській пресі. Від часу катастрофи в Чорнобилі не було в американській пресі стільки статтей поважних авторів і то в найприхильнішому для України дусі. „Свобода" коротко інформує про появу таких найцікавіших американських відгуків на відвідини Президента у Києві, зокрема, подала вістку про статтю Патрика Бюкенена у щоденнику „Ню Йорк Пост" з 7-го серпня ц.р.

Та стаття актуальна і тепер та буде актуальною на тлі дальшого розвитку подій у Східній Европі. **Патрик Бюкенен — один з найвизначніших американських політичних аналітиків-коментаторів**. Його гостра критика промов Буша у Верховній Раді УССР знаменна тим, що Бюкенен — республіканець-консерватист, ото ж йому не можна закинути партійної злоби. Та стаття тим актуальна, що вона у самому своєму заголовку пов'язує долю України з долею Міхаїла Ґорбачова: „Ґорбачов учора — Україна завтра".

Бюкенен правильно оцінює ситуацію в СССР і він у цій оцінці не одинокий.

Один з найкращих телевізійних інформаторів і коментаторів, Пітер Дженнінкс із телестанції Сі-Бі-Ес, провів недавно у Москві інтерв'ю з Ґорбачовим і задав йому, між іншими, відважне та дуже прикре для Ґорбачова запитання: „З ким я не говорив тут у Москві і поза нею, всі твердять, що Ви, пане Президенте, **є людиною** партії, а Борис Єльцин є людиною **народу**. Що ви на це?" Не грає ролі, що відповів Ґорбачов („Я — президент усіх: і партії, і народу"). Важливе те, що Ґорбачов, генеральний секретар Компартії СССР, персоніфікує собою все ще існуючу в СССР, включно з Україною, диктатуру партійного апарату, персоніфікує собою „партократію", за історичним висловом генерала Петра Григоренка. Є такі, які вірять, що Ґорбачов, який тепер різко виступає проти партійних ортодоксів, виступить з партії і тим самим зречеться свого партійного керівництва. Покищо ніщо на таке не вказує. Покищо фактом є, що Ґорбачов говорить тільки про „демократизацію" Компартії, щоб зробити її більш атракційною в народі і припинити масову „втечу" членів з партії. Покищо Компартія в усьому СССР така сильна, що хто є поза нею — є тим приповідково „**неприсутнім**", який „не має рації". Коли Єльцин заборонив декретом, щоб партія втручалася до економіки на терені Російської федерації, конкретно — до керівництва фабрик та інших промислових і сільськогосподарських підприємств — Ґорбачов обурився і заповів боротьбу проти того розпорядку Єльцина. Значить, партія і Ґорбачов — це у реальній дійсності Евразії — синоніми. Комунізм є найбільше зло України. Воля України найтісніше залежна від упадку партократії. Бюкенен — оптиміст, але може занадто рожево дивиться на схід Европи, коли він зараховує Ґорбачова вже до „вчорашнього" дня.

Бюкенен перераховує всі ті політичні блага, що їх отримав Буш від співпраці з Ґорбачовим і закидає Бушеві, що він „перестарався" у Києві, повчаючи українців по лінії інтересів Ґорбачова. Бюкенен каже правду, дармащо сам факт приїзду Президента ЗСА до Києва, актуалізація української проблематики завдяки тому приїздові і запрошення голови Верховної Ради УССР до Вашінґтону — це позитиви, про які ще недавно ніякій українській людині не снилося. **Джордж Буш** „перестарався", бо не знає історії сходу Европи. Він напевне і не чув про зруйнування Києва в 1169 році суздальським князем Андрієм Боголюбським і не чув, що термін Росія появився щойно після бою під Полтавою у першій половині XVIII сторіччя і не знає як постала сучасна імперія СССР — збройним розбоєм. Президент американської великодержави не може знати подробиць історії всіх народів світу, але в даному випадку зробив помилки, які можна було обминути. А проте Джордж Буш є реалістом і коли здійсниться передбачення Патрика Бюкенена і всіх добрих **знавців відносин в СССР та зламається тамошній комунізм і захитається імперія, Буш побачить, що право державного самовизначення України незалежне від волі Ґорбачова та всіх тих, що стоять нині за „єдину неподільну".**

Микола Світуха

„БЛУДНІ ДІТИ ЕВРОПИ"

Саме під таким заголовком „Літературная Ґазета" з 19-го червня помістила довшу саттю головного редактора Федора Бурлацького, написану під свіжим враженням його участи в міжнародній конференції в Празі, що відбулася в червні. Її учасниками були провідні політичні і культурні діячі, визначні підприємці багатьох країн Заходу і Східньої Европи, включно з президентом Франції Франсуа Міттераном та іншими державними провідниками. Завданням цього форуму було розглянути різні концепції европейської єдности, при чому не лише в аспекті політичного зближення всіх народів континенту. Окрему увагу присвячено різним практичним формам всеевропейської співпраці, як наприклад, питанням охорони довкілля, континентальної комунікації, забезпечення здоров'я, міграції людей тощо.

Важливість і актуальність статті Бурлацького в тому, що вона ставить питання про готовість народів сьогоднішнього СССР, яких автор називає „блудними дітьми Европи", використати сприятливий історичний момент для здобуття собі місця у всеевропейських процесах і членства в европейських інституціях. Цілком природно, що стаття, призначена переважно для російського читача, розглядає це питання з погляду російської історії і майбутности російського народу. Алеж питання це тим більше актуальне для нас з погляду змагань за повну суверенність України, яка є основною передумовою для того, щоб стала співучасником і партнером політичної і економічної інтеґрації у всеевропейському маштабі.

Щобільше, не можна недобачувати небезпеки, що і тим разом Україна може залишитися „блудною дитиною Европи", якщо не зуміємо порвати з сумнівними традиціями внутрішніх ідеологічних конфронтацій чи міжконфесійних конфліктів і зосередити увагу на пекучу конечність створювати прихильну для України міжнародну коньюнктуру. Повторюю слова зі статті Бурлацького „Европа готова відкрити нам двері, але чи готові ми самі ввійти в них?"

Говорячи про виступ на конференції у Празі президента Міттерана, який є палким прихильником і промотором тези про потребу закласти тверді основи для побудови всеевропейської конфедерації, Бурлацький стверджує, що „в силу труднощів переходового періоду, а також вікових традицій", народи теперішнього СССР стоять перед загрозою ізоляції від европейських процесів інтеґрації. Заява президента Міттерана на конференції про те, що в майбутню европейську конфедерацію могли б увійти Російська федерація, Україна, Білорусія і країни Прибалтики, дала основу для таких роздумів про становище російського народу: „Мрія про третій Рим, про нову цивілізацію — між Европою і Азією — якимсь напрочуд крутим шляхом переплелася з комуністичною утопією і ми опинилися там, де знаходимося тепер — на окраїнах Европи, в біді і руїні, на моральному розпутті. Адже подивіться, як досі опирається азіятська Русь поверненню в лоно европейських народів, як тяжко приймаються ідеї парляменту, економічної свободи, прав людини".

Яскравим контрастом для автора є швидкий темп перебудови політичних структур і економічного ладу в Чехо-Словаччині, Польщі і Мадярщині на західньоевропейський зразок, їх поступ до об'єднання з Західньою Европою. „Вони думають про вступ у Спільний ринок, в Раду Европи, в Европейський парлямент, в інші всеукраїнські організації, — пише Бурлацький. — А ми все ще коливаємося, все ще стоїмо однією ногою в минулому, все ще не ризикуємо зробити сміливий крок у майбутнє. А воно, це майбутнє, в европейській інтеґрації... А що ж ми — сирівцевий даток Европи, останній бастіон консерватизму і національної обмежености, блудні діти европейської цивілізації?"

Автор статті не хоче вірити, щоб російський народ ще раз погодився затьмарити себе „месіянськими ілюзіями, за якими не стоїть нічого, крім азіятщини, давно відкинутої проґресивними державами самої Азії". Він підкреслює, що серед учасників конференції у Празі не було суперечок про капіталізм і соціялізм, як і не було мови про протиставлення ідеологічних систем. Спільним знаменником для всіх присутніх, без огляду на ідеологічні уподобання чи національне походження, за словами Бурлацького, „стала ідея европейської цивілізації, здатна об'єднати всі країни і народи континенту".

Роздуми Бурлацького є виявом реалістичного наставлення тієї вітки російської інтелектуальної верстви, яка зрозуміла, що про спільний знаменник европейської цивілізації можна буде говорити лише за умовою, що російський народ позбудеться „месіянських ілюзій", зуміє відкинути амбіції засвоєння всеевропейських вартостей.

Але про подібні позиції немає і мови в недавно опублікованому зверненні дев'яти відомих політичних діячів — ініціяторів „Руху демократичних реформ" (РДР), які, виступаючи за реформування національно-державної структури СССР, чітко стоять на позиціях федеративного ладу з усіми великодержавними привілеями і домінантним впливом Росії.

Не чули ми, щоб про потребу позбутися таких „месіянських ілюзій" згадав президент Міттеран чи то у Празі на конференції, чи при нагоді своєї недавньої зустрічі з Ґорбачовим. Не було мови про них і в розмовах президента Буша з Борисом Єльцином, ані в заявах Буша у програмі зустрічі на вершинах у Москві. Там Ґорбачов говорив про „одну цивілізацію", а Буш запевнив, що дотеперішнє ідеологічне протистояння двох систем відмінилося ще більше як мілітарне. Тепер вже, мовляв, дружба і співробітництво двох партнерів, а не конфронтація протилежних собі суспільно-політичних систем.

Натомість у запевненні президента Буша, в його промові у Верховній Раді України в Києві про те, що Америка „підтримає тих в центрі і в республіках, які стремлять до волі, демократії і економічної свободи", на жаль, не має і згадки про суверенність або хоч про національне самовизначення. Немає навіть куртуазійного натяку на те, що два тижні перед візитою Буша в Києві Україна відзначила першу річницю підписання Декляраціі про суверенність. Але президент Буш не завагався уточнити у своїй промові, що „воля — це не те саме, що незалежність" та ще й попередити, що, мовляв, американці „не помагатимуть тим, які пропаґують самовбивчий націоналізм, оснований на етнічній ненависті".

Навіщо спрямовувати такі фрази до Верховної Ради України, а не до тих верств російського народу, які, просякнуті своїм традиційним самовбивчим націоналізмом, ще не відкинули амбіцій колоніяльного верховенства? З яких причин, вперше ставши ногами на українській землі, президент ЗСА уважав своєю місією пропаґувати перед народом України концепцію союзного договору, яка ще навіть не була розглянена на форумі Верховної Ради? Це не лише суперечить загальновідомим засадам дипломатичного протоколу, але словам самого президента Буша про те що „...ми не будемо вмішуватися у ваші внутрішні справи".

Це лише один приклад того, що в очах багатьох теперішніх політичних діячів Заходу Україна таки далі залишається „блудною дитиною Европи". При такому наставленні колоди, які лежать на ще довгому і крутому шляху до виборення дійсної самостійности, нелегко буде усунути.

Звернення до Президента Буша

(Внизу подаємо тексти писемних звернень, які передано Президентові ЗСА під час його перебування в Києві 1-го серпня 1991 року).

Раді вітати Вас і Вашу достойну дружину в нашій древній столиці — золотоверхому Києві, на нашій здавна гостинній землі.

Ми, жінки-українки, що волею Всевишнього поставлені біля витоків життя, змушені його сьогодні захищати.

У Вашому приїзді бачимо провидіння Господнє і щасливу нагоду звернутися до Вас особисто, а у Вашій особі до всього благородного жіноцтва З'єднаних Стейтів Америки, а проханням підтримати наші справедливі змагання до незалежної, самостійної, демократичної, правової української держави.

Україна — одна з найбільших територією і кількістю населення країн Европи, найбагатша природними ресурсами, з тисячолітньою самобутньою трипільською культурою (IV до I тисячоліття перед Хр.), на території якої ще в III-VII ст. н.е. оформилася перша держава в Східній Европі — демократичне Антське царство, пізніше Київська Русь, Козацька республіка та Гетьманська держава, гетьман якої Пилип Орлик написав першу в світі конституцію ще в 1712 році. Україна з такими багатими історичними традиціями опинилася у безправному стані колонії, якій загрожує фізична і духова смерть, якщо не розірве політичних зв'язків, накинених насильно її московсько-большевицькою імперією.

Знаючи Вашу зацікавленість проблемами материнства і дитинства, як рівнож Вашу християнську мораль і вроджену великодушність, просимо підтримати нас у нашій боротьбі за виживання наших дітей — нашого майбутнього, за Богом дане право кожному народові жити достойно і вільно на своїй землі у своїй державі, за своїми звичаями і традиціями. А ми опинилися на краю прірви.

Сьогодні на Україні найвища в світі смертність дітей, а найнижча народжуваність. Найвища захворюваність онкологічними недугами.

Україна не має чим годувати своїх дітей. Із 43 найменувань дитячого харчування, які виробляються на Україні, дітям нашим залишають — три! У молоці матерів знайдено гексохльоран, страшний своєю дією на організм. Жінки-матері не охороняються законом. Працюють важко фізично у шкідливих ковальських, ливарних, хемічних цехах. 79 відс. жінок зайнятих у легкій промисловості, де, як показали останні медичні досліди, умови праці важчі, як у шахтарів Донбасу. Жінки працюють на непосильних роботах — мостять асфальтом дороги, будують залізниці, де тягають рейки, шпали, носять на будівництві носилками цеглу на поверхи тощо, що руйнує їх здоров'я і здоров'я народжуваних дітей. Усе це змушує нас активно втручатися у громадсько-політичне життя, захищати життя і здоров'я наших дітей — наше майбутнє.

Прагнемо, щоб Ви зрозуміли наше драматичне становище, і що не романтика штовхає нас на боротьбу за відродження нашої суверенної самостійної держави, а гірка реальність, бо лише самостійна Україна — ґарант нашого національно-політичного, економічно-соціяльного, духового і фізичного виживання.

Увійдіть з християнським милосердям у наше трагічне становище, пройміться нашими бідами, тривогами і болями, щоб блиск і багатство царської корони аморальної, жорстокої російської імператриці не заступили нашої трагедії.

Союз Українок

* * *

Звертаємося до Вас, президента великої демократичної держави, основника ООН, з проханням застановитися над нашою трагічною реальністю і зрозуміти Україну, її життєву необхідність розірвати накинені їй політичні зв'язки з московсько-большевицькою імперією, „потворною імперією", кажучи словами Герцена, яка була злою і згубною впродовж усіх років для народу України.

Політика Москви по відношенні до України від самого початку і до кінця, до сьогоднішніх днів, була віроломна, лицемірна, наскрізь фальшива і брехлива.

Україна — була „житница СССР", „сахарница СССР", „кузница СССР", „всесоюзна здравница". А сьогодні одна з найбагатших природними ресурсами країна Европи купує хліб, цукор і масло на талони. Їй сьогодні загрожує голод, не стає питтєвої води. 1,500 сіл України не мають води, бо 2,000 річок загинули в наслідок хижацького господарювання колонізаторського московського центру. 25 відс. земель України — зона екологічного лиха. 99 відс. земель затруєно атомними відходами і хемічною промисловістю, занітровано. Отруєно 80 відс. відкритих водоймищ України. У 46 містах шкідливі речовини у воді багато разів перевищують норму. Україна щорічно втрачає 100,000 гектарів чорнозему. 95 відс. прибутку від валового виробництва забирає московський центр. Продаємо продукцію у 120 країн, а валюта поступає в Москву.

Потоптавши всі Божі та людські закони і договори, московський деспотизм, скорумповані, збюрократизовані проімперські московські чиновники душили все проґресивне в Україні, за прагнення до волі, демократію саджали в тюрми, засилали в Сибір, починаючи від гетьмана Кальнишевського — президента демократичної Запорізької республіки, яку змела з лиця землі Катерина II, кінчаючи „інакомислячими" дисидентами 60-80-их років.

Московська тиранія усіх часів проводила політику ґеноциду щодо народу України. За наше Богом дане право вільно жити на своїй землі, у своїй державі нас убито більше, як зараз нараховується. Під облудни-

(Закінчення на стор. 4)

Микола Мушинка

ПЕРША МОНОГРАФІЯ ПРО УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКВИ КАНАДИ

„Українські церкви Альберти", Парася Іванець, видано у сторіччя перших українських поселенців Альберти, редактор Мілан Сошко, Видавництво „Приватпрес", Пряшів 1991, 192 стор.

Книжка містить прекрасні кольорові малюнки 156 українських церков (92 католицьких та 64 православних) з коротким описом кожної з них українською та англійською мовами. Це зменшені репродукції більших картин, мальованих олією на полотні. В описі зазначена місцевість, релігійна приналежність церкви, її точна назва, коли і ким збудована, інколи навіть ціна, за яку її збудовано. Всі ці дані авторка встановлювала власним дослідженням. Лише при незначній кількости церков зазначено, що інформацій про них не вдалось роздобути.

Усі малюнки виконані з натури, що придає книжці не лише мистецьку, але й документальну цінність. Її значення полягає ще й у тому, що досі не було надійного списка церков і авторці доводилось самій розшукувати церковні пам'ятки по цілій провінції.

Значна частина з них — це вже не діючі церкви. А не діють вони не тому, що хтось заборонив виконувати в них церковні обряди, а просто тому, що і в Альберті відбувається процес занепаду сіл. І українські фармери продають свої фарми і переселяються на постійне помешкання у містах. Церкви без господарів занепадають, розвалюються або стають жертвами пожеж. Кілька церков зникло з лиця землі вже після цього, коли П. Іванець їх намалювала. Як жалібні некрологи звучать отакі додатки до її описів: „Зараз церкви вже нема, вона згоріла" (Курквіл); „Каплиці більше немає, її розібрали" (Гілліярд); „Зараз вже церква не діє" (Давнінг, Редветер, Сокаль, Галич, Еншев, Маркемб, Гай, Іспас, Завле, Волинь, Еншав). Лише деякі із церков Альберти перенесено у музеї народної архітектури, зокрема в Село української культурної спадщини біля Едмонтону.

Є в альбомі й малюнки великих міських церков, з яких найпросторішою є храм св. Йосафата в Едмонтоні, що його побудував у 1939 — 1948 роках Філіп Ру.

Переважна більшість церков збудована у 20 — 30-их роках, тобто в період, коли на підсовєтській Україні процес насильного руйнування сакральних об'єктів досяг своєї кульмінації.

Вражає подібність церков Альберти до церков України, головним чином, Карпатського реґіону. Деякі з них, зокрема старшої дати побудови, немов перенесені із Старого краю — Бойківщини чи Гуцульщини. Майже всі старші церкви побудовані з дерева. В новіших церквах (дерев'яних і мурованих) відчувається типовий канадський український стиль, суть якого полягає в гармонійному поєднанні українських традицій з канадською технікою будування.

Книга П. Іванець відкривається трьома короткими вступними статтями, поданими по-англійськи і по-українськи.

Всі три статті мають лише фраґментальний характер. Вони аж ніяк не можуть замінити ґрунтовнішої наукової статті, якої в книжці бракує. Бракує і карти розміщення зображених церков.

В кінці книжки наведено альфабетичний реєстр усіх населених пунктів, з яких походять зображені церкви із зазначенням їх патрона, конфесії та року побудови. Цілий ряд сіл мають типові українські назви: Борівці, Борщів, Боян, Буковина, Бучач, Вільна, Волинь, Галич, Киселів, Сачава, Слава, Сокаль, Стрій, Федора, Шипінці та Ярослав.

(Закінчення на стор. 4)

Роман Кухар

Е. ЗАГАЧЕВСЬКИЙ — ПРАПОРОНОСЕЦЬ 1 УД УНА

В історичний час воєнних дій Дивізії „Галичина", що перетворилась у Першу Дивізію Української Національної Армії, відомий згодом письменник дивізійної тематики Евстахій Загачевський був старшим десятником гарматнього полку цієї рідної військової формації, що боролась за визволення України з московсько-совєтського ярма по стороні центральних держав. Вражає замітна обставина — в Дивізії було багато старшин і підстаршин вищих і нижчих військових ступенів, які й після війни діяли в суспільно-політичному житті нашої громади, а все ж, порівняно, тільки деякі з них, як от ген. Шандрук, полк. Побігущий-Рен, мґр Л. Стеткевич, відпечатали монографічними виданнями — свідченнями очевидців, їхній дивізійний досвід в нашій публіцистиці на тему Другої світової війни. Хоча й інші вояки-письменники, як Олег Лисяк, Павло Грицак, Любомир Ортинський, Степан Любомирський, Роман Колісник займались основніше або побіжніше дивізійною тематикою, особисто вважаю, що саме на долю ст. десятника Евстахія Загачевського випало стати справжнім бардом Дивізії у своїх образних, наснажених бойовою атмосферою, драматичних картинах дій між життям і смертю її бійців.

Без уваги на його формальний стаж військовика, звітодавець різних фраз дивізійного буття, Загачевський заслуговує на почесне відзначення прапороносця Дивізії, бо своїми творами літописно-літературного характеру він чи не більш від кого іншого відтворив у нашій літературі дух і побут того війська, утотожнивши своє життя з ним. Майже все, що написав Е. Загачевський, його книжкові видання, „Спогади фронтовика", 1952, „Львівська братія", 1962, „Белярія, Ріміні, Англія", 1968, „Її реґіт не лякав", 1975, крім цілої низки розповідей і нарисів, друкованих своєчасно в нашій періодиці, має дивізійну тему в центрі уваги автора, що багатогранними засобами насвітлює її — оповіданнями, повістю, спогадами, публіцистикою, гуморесками. У своїй суцільності творчість Загачевського вирізняється прикметами епічного відтворення цієї запам'ятної доби надій, змагань, розчарувань і трагедій українського народу, чиї сини записували їхньою геройською посвятою і смертю сторінки новітньої історії України в її поході до волі й державної незалежности.

Не випадково того завдання — показати засобами літературної документації прохід народної стихії до національної цілі, шляхом боротьби за визволення, міг піднятися саме справжній син народу, що жив його злиднями, приниженнями, стражданнями, а також падіннями й піднесенням, кожним порухом серця та трепетом душі. Загачевський якраз і персоніфікує буття свого народу в поході до волі й національної гідности. В цьому він, звичайно, не єдиний, багато синів і доньок українського народу могли б послужити зразками, а ідеальним усібленням долі українського народу є Шевченко.

Син чотового в Українській Галицькій Армії, який помер 1925 року, як політичний в'язень в польській тюрмі, й матері-заробітчанки, яка з трудом пробивалася крізь злиденне життя у поверсальській Польщі, Е. Загачевський з ранньої юности пізнав з особистого досвіду гіркоту буття гнобленого члена поневоленого народу. Проте матеріяльні й моральні нестатки (родинна незаможність, незмога здобування середньої й вищої освіти, вимога заробітньою працею юнака помагати матері в її змаганнях за „хліб насущний") не заламали передчасно дозрілого хлопця, навпаки, наснажували його до посиленої життьової боротьби — від сьомої кляси народної школи, крізь самоосвіту та стихійний розвиток усіх народних особистих талантів, згідно з відомою Франковою засадою — „лиш боротись, значить жить". Зростав він здебільш на бруку польської „батярської" вулиці, а все ж виріс на здорового й міцного духово й фізично молодця, свідомого українця. Не зважаючи на відсутність дальшої формальної освіти, Евстахій працював зусильно над собою — постійним прочитуванням творів рідної й чужої літератури, участю в гуртках молоді, спортових організаціях, національно-освідомною гуртовою працею. Таким чином обезправлений син народу в добі його політичного безсилля став дозрілим борцем за національні права України під час воєнних дій всенародних визвольних сил під час Другої світової війни.

Народився Стах (як його в родині й дружньому колі звали) Загачевський 28-го квітня 1919 року на городецькому передмісті Львова в міщанській незаможній сім'ї Іллі й Евфрозини. Після смерти батька матері доводилось важко здобувати середники на власний прожиток і утримання трьох синів, при чому брат Стаха, його близнюк, народився з фізичною хибою ніг. Брати Загачевські ходили до Рідної школи ім. Бориса Грінченка, а літні вакації, зокрема в 1928, 1929 роках, проводили на оселі для дітей незаможних батьків у Милованні над Дністром. В добродійній акції в користь дітей в потребі брали участь д-р Кокорудз, меценас Волошин, проф. Городинський, а до оснування осельчаного побуту в Милованні, для дівчат в липні й хлопців у серпні, особливо причинився дир. Бачинський.

Продовження буде.

Літературний Вечір Ганни Черінь на Союзівці

„Мабуть, кожний українець, що читає українську пресу і книжки знає Ганну Черінь як поетесу, прозаїка, гумористку, репортажистку, авторку критичних статтей і — особливо дорогі наші бабусі й дідусі — дитячу письменницю. Це подивугідна багатогранність, але коли запитати Ганну Черінь, який літературний жанр її улюблений, вона відповідає — поезія. Ганна Черінь, здебільша на власні кошти, видала 21 книжку, з них 7 книжок поезій, а восьма саме тепер в друці. Отже, перша її книжка „Крешендо" (1949 і покищо остання (1991) — поезія. Головний твір Ганни Черінь — роман у віршах „Слова". В поезії переважає лірика (кохання!) і громадські мотиви.

Письменниця, одночасно із працею на прожиття, вчилася і закінчила два факультети в Чикаґському університеті з дипломами маґістра з лінґвістики й бібліотекарства. До виходу на пенсію працювала в бібліотеці Чикаґського університету. Крім того, друкувала свої твори в багатьох пресових органах еміґрації, а тепер встановила зв'язок із пресою Вітчизни і вже появилися її твори в „Літературній Україні" за 7 березня 1991 року та заплановані в інших журналах України. Наступна її книжка поезій „Квіти добра і зла" вийде в світ незабаром. Такими словами відкрила літературний вечір Ганни Черінь на Союзівці і представила авторку Оля Ходоба-Фриз — ведуча програмою.

Вибравшись з гарячої Фльориди, де тепер постійно проживає Ганна Черінь, на північ для полагодження справ, зв'язаних з виданням цієї книжки, вона мала змогу провідати приятелів і погодилась відбути літературний вечір на Союзівці. Хоч гарячий літній час не дуже надається для літературних читань і не збирає великої кількости зацікавлених, ім'я авторки привабило багато слухачів і велика заля Веселки не світила пусткою.

Ганна Черінь уклала зміст і форму цього вечора не за установленим стандартом.

Після відкриття під звуки бравурного маршу „Ми гайдамаки" (який заграла гостя з України Оля Протиняк), вивчивши його дослівно за кільканадцять хвилин) через залю, обвантажена подорожньою валізою і торбою, в екзотичнім капелюсі крокувала авторка, а за нею рецитаторки Галина Біровець з українським прапорцем і Слава Гунчак з квіткою. Це не випадково. Таким вступом Ганна Черінь хотіла підкреслити що, відвідуючи далекі заморські країни, про які мріялось в дитячі і юні роки, авторці ніколи не сходить з думки Україна. Україна завжди з нею. В подорожах Ганна Черінь (псевдонім) і її шановний чоловік Степан Паньків завжди підкреслюють свою національність — то одягом, то піснею, то якоюсь доречною розповіддю про Україну. Це пояснення стосується прапорця. А квітка пояснень не потребує. Квітка — це краса. Ганна Черінь уміла бачити і відчути її всюди, навіть там, де інші не зауважували. Вибираючись в подорож, вона докладно знайомилась з географією, історією, культурою і побутом тих країн, які охоплювала екскурсійна „тура". Тому завжди знала, за чим дивитися, чого сподіватися, а не здаватися лише на екскурсоводів. Вона знала, про що їх запитати, якщо вони щось пропускали... В подорожах траплялись курйози, які авторка з власним їй гумором описує, а часом навіть іронізує над собою. Це зближує її з читачами і вони ніби справді відгукуються на її заклик їхати з нею.

Літературний вечір на Союзівці побудовано так, що подорожні нариси з твору „Їдьмо зі мною знов" читала сама авторка, а рецитаторки мережили їх її поетичними творами. Хоч час не дозволив на виконання більше творів цього жанру, але й з того, що присутні мали змогу почути, було видно майстерність і талант авторки. У рецитованих поезіях переплітались інтимна і громадська лірика. Бо особисте і Батьківщина в неї тісно пов'язані. Особливо це підкреслено в віршах „Пам'ятаю" і „Україні", прорецитованих на цьому вечері.

Живучи на Фльориді біля океану і пальм, Ганні Черінь гадується Крим, і вона у вірші „Вакації на Фльориді" мріє про відвідини цієї найпівденнішої частини України. Авторка оптимістка, вона вірить в перемогу добра над злом, вірить, що над Україною вже сходить Зоря Волі. Тож, дякуючи за прекрасний вечір, побажаймо Галині Черінь наступні вакації відбути на Кримському півострові, на березі українського Чорного моря і нас знов запросити до подорожі з нею, або хоч поділитись з нами враженнями в наступному творі.

Г. П.

Праця...

(Закінчення зі стор. 1)

Шукають за збіжжям

Актриса Галина Сулима в ролі Дарки.

катастрофи — як пише у своєму листі. Останні кадри до фільму роблено біля села Прилуки та з кінцем липня фільм повинен був закінчитися у цій першій стадії.

У журналі „Поклик сумління" за травень 1991 року, що виходить як орган Товариства „Меморіял" у Львові, появилося інтерв'ю молодої журналістки Дзвінки Новаківської із Т. Д'Авіньйон, в якому читаємо точні інформації про сам фільм, про це що режисер О. Янчук включив у зміст деякі мотиви із твору Василя Барки „Жовтий князь", про молодих таланових акторів фільму, про те, що музику для фільму створив відомий композитор Євген Станкович, але передусім про те, що так близько співпрацювала у творенні фільму українка із ЗСА Таня Михайлишин — Д'Авіньйон. З розмови із нею Д. Новаківської довідуємося, що вона збирається писати книгу на тему своїх переживань у творенні фільму про Великий голод, який, вона має надію, будуть показувати не лише в Україні, але також і в ЗСА, принайменше у формі відео-фільму.

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ-УНС

Співпраця з Україною продовжується

Упорядкування колекції на належному науковому рівні — одна з найважливіших ділянок музейної праці. Український Музей у Ню Йорку звернувся за фінансовою допомогою у справі упорядкування колекції народного мистецтва до National Endowment for the Arts та New York State Council on the Arts. Ми отримали цю допомогу, інституції пішли нам назустріч, бо знають наскільки важливим є науковий опис колекції. Опрацьовувати колекцію народного мистецтва, Український Музей запросив з України Раїсу Захарчук-Чугай, кандидата мистецтвознавства, завідуючою відділом народних художніх промислів Музею етнографії і художнього промислу АН.

Р. Захарчук-Чугай розповідає про буковинську сорочку.

З 1961 року Р. Чугай працює в музеях України і спеціялізується у народному мистецтві. Свої перші кроки в спеціялізації проходила під керівництвом відомого фахівця з народного мистецтва Ірини Гурґули, а потім Віри Свєнціцької у Національному Музеї у Львові.

„Віра Свєнціцька була моїм вчителем і порадником, а також надхненником моїх наукових досліджень", — саме так характеризує Р. Чугай вплив В. Свєнціцької на становлення своїх принципів в науці.

Р. Захарчук-Чугайло уміло поєднує практику музейника та науковця. Вона автор ряду монографій, альбомів, каталогів, брошур з українського народного мистецтва. Найосновнішими з них є: „Народне декоративне мистецтво Яворівщини" (Київ, Наукова Думка, 1979 р.), „Українська народна вишивка західних областей України" (Київ, Наукова Думка, 1988р.), „Родина Шкрібляків" (Київ, Мистецтво, 1977 р.), „Ганна Вінтоняк" (Мистецтво, Київ, 1988 р.). Вона співавтор колективних праць „Державний музей етнографії та художнього промислу АН УРСР" (Київ, Мистецтво, 1976 р.), „Гуцульщина" (Київ, Наукова Думка, 1987 р.), „Бойківщина" (Київ, Наукова Думка).

Остання її праця у співавторстві з Євгеном Антоновичем та Михайлом Станкевичем — це підручник для студентів педагогічних інститутів з основ народного декоративного мистецтва. Досі такого підручника не було в Україні. Кожен педагог самотужки, без систематизації та глибинного вивчення цієї важливої галузі мистецтва, вводив цей курс для ознайомлення студентам. Івано-Франківський Педагогічний Інститут ім. Василя Стефаника звернувся до науковців з львівського відділу Інституту Мистецтвознавства Фолкльору та Етнографії ім. М. Т. Рильського розробити і написати цей підручник. Захарчук-Чугай належать розділи з мистецтва народних тканин, вишивки, одягу, мереження, вибійки, килиму, жіночих народних прикрас, в'язання та інше.

З 1972 року Р. Захарчук-Чугай запросили на працю у Музей Етнографії та Художнього промислу АН України, який є одночасно матеріяльною базою для львівського відділу Інституту Мистецтвознавства Фолкльору та Етнографії ім. М. Т. Рильського АН України. Р. Чугай очолює відділ народних художніх промислів з 1979 року. Вона займається питаннями теорії і практики народного декоративного мистецтва України, веде наукову працю відділу, готує нових спеціялістів і не покидає музейної роботи. „Усі мої наставники та вчителі, власне дотримувались думки, що у науковому ставленні мистецтвознавця надзвичайно важливим є поєднання теорії та практики".

За місяць праці в Українському Музеї в Ню Йорку вона розповідає, що приємно враженатим, що іде поповнення рідкісними експонатами. Зачудована останніми надбаннями музею — полтавським рушником та буковинською жіночою сорочкою. Тут же визначає „науковай пашпорт" експонату. Про рушник розповідає: „Полтавський рушник, виготовлений з домотканого полотна і вишитий ручнопряденою ниткою в домашніх умовах. Рушник — це справжній художній твір. На ньому вишитий мотив дерева життя з надзвичайно цікавим трактуванням квітів. Цей рушник — одна з унікальних пам'яток, яка дає можливість глибше вивчати та аналізувати важливі проблеми орнаментальної духовної культури нашого народу".

Про буковинську жіночу сорочку говорить: „Сорочка пошита з полотна, витканого з рідкісних ниток фабричного виготовлення, бамбак та вишита бавовняними та металевими, срібними та позолоченими нитками, різнокольоровим бісером. Це рідкісна пам'ятка такого масового пошиву народного одягу початків XX століття. Тут збережений давній крій та ориґінальна система орнаментальних мотивів на рукавах, спинці та нагрудній частині. Орнаментальні мотиви цієї сорочки — архаїчна розповідь про символіку, вірування, світогляд нашого народу. Головний мотив — дерево життя — його розміщено вздовж рукава, а на уставці в два ряди вишиті мотиви дерева життя, які по своїй стилізації, окресленні, уподібнені до антропоморфних мотивів. Ця пам'ятка важлива в дослідженні символіки мотивів Богині-Берегині".

Опрацьовуючи нашу колекцію Р. Захарчук-Чугай була приємно вражена наявністю килимів Олени та Ольги Кульчицьких. Її думки повертаються до музейних збірок в Україні, вона асоціюючи музейні колекції говорить: „Збірки народного мистецтва Національного Музею у Львові та Музею Етнографії та Художнього Промислу АН України є цією вдячною джерельною основою, на якій ми намагаємось опрацьовувати питання теорії та практики щодо збереження і розвитку національних народних художніх традицій. Наголошуємо увагу на глибше вивчення цих традицій художниками дослідниками, які працюють в цьому напрямку. Мене завжди хвилювала творчість Олени Кульчицької, яка в 20—30 роках надзвичайно багато зробила для розвитку килимового та ґобеленового мистецтва. В 60-их роках я мала можливість вивчати килими Олени та Ольги Кульчицьких, тканих за проєктами Олени Кульчицької. Мала нагоду безпосередньо розмовляти з художницею. Для мене було справжнім відкриттям та радістю, що у фондах Українського Музею в Ню Йорку зберігаються унікальні авторські підписні килими". Їх твори цікаві цим, що вони у своїй творчості на основі народних традицій прославлених килимарських осередків Полтавщини, Київщини, Поділля і Волині створювали нові високомистецькі твори, які займають гідне місце серед надбань світової мистецької культури.

Стефанія Гнатенко

ЗУСТРІЧ

Виппані, Н. Дж. — Тут у неділю, 25-го серпня, на площі та в залі української католицької церкви св. Івана Хрестителя відбудеться зустріч глядачів і слухачів години української мелодії Романа Мариновича. Гратиме оркестра „Мрія" М. Хомута. Початок о год. 2-ій по полудні. Адреса: Route №10 and So. Sefferson Roud, Whippany, N. J.

Д-Р З. ГАЛІБЕЙ ПРОСЛІДЖУВАЛА ДІТЕЙ З ЧОРНОБИЛЯ

У інформації про відвідини 12-ох дітей зі зони Чорнобиля в Українському Народному Союзі в дні 12-го серпня, яка була поміщена в ч. 55 „Свободи", пропущено, що усі діти пройшли повну медичну перевірку в лікарні Аллентавну Па., завдяки допомозі д-р Зірки Галібей. Без її жертвенности це не було б можливим. — Ред.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили

УII-91

2,000 дол. — Люба Палашевська (на поміч Церкві в Україні на руки Кардинала Мирослава Івана Любачівського);
500 дол. — З винайму площі, яку подарував д-р Петро Пшик (на поміч Церкві в Україні на руки Кардинала Мирослава Івана Любачівського);
200 дол. — Іванна Яворська;
125 дол. — Нестор Когут (100 дол. у пам'ять бл. п. проф. Петра Зеленого, 25 дол. у пам'ять бл. п. проф. Осипа Гулея);
по 100 дол. — Йосиф Вомпель, Роман Кобилецький, Александер Камінський (на курси в Україні);
по 50 дол. — д-р Богдан Кузьма (на курси в Україні), д-р Юрій і д-р Люба Стефанівські (на курси в Україні у пам'ять бл. п. д-ра Романа Осінчука), Анна Ткач, Роман Войнаровський, Оксана Мостович, Дарія Витанович, д-р Лев і Ірена Кушнір, Надія Л. Хойпацька, Роман Туркевич, д-р М. Грушка;
по 25 дол. — Марта Рудик, Василь Рой, Богдан і Ізидора Боярські, Ярослав Бігун, Галина Гомзяк, В. Татчин, Люба Мрилоцька, Мирон Бучак, Орест Колтунюк, Олена Мартинюк, Григорій Мельник, Стефанія Семущак, Павло Палюга;
по 20 дол. — Стефанія Бернадин, Зиновій і Теодозія Савицькі, Марія О. Бачинська, В. Обущак, Анна Сташко, д-р Володимир Сенежак, Олена Кілар, Мирон Масюк, В. Т. Жила, М. Ф. Шатинський, д-р Юрій і Вероніка Цегельські, Андрій Стахнів;
15 дол. — Ярослав Букачевський;
по 10 дол. — Микола Павлюк, Мирослав Субтельний, Орест і Любомира Чапельські, Борис Дурбак, Анна Олексин, Аліна Олексин.

Збірка Українського Патріярхального Т-ва, Відділ Баффало, Н. Й. — переслав Зенон Боднарський, референт Патріяршого Фонду:
250 дол. — зі збірки Товариства;
дальше зложили:
25 дол. — Микола й Олекса Іляшенко (у пам'ять бл. п. Люби Кучмак);
25 дол. — Іван і Анна Дроздовські (на поміч Церкві в Україні).

У пам'ять бл. п. Романа Короля зложили:
по 100 дол. — Анна Король, Марія Кефор;
25 дол. — Петро і Надія Дзудзан.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No.: 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 19117

Управа і Адміністрація Українського Музею в Ню Йорку у великому смутку повідомляє, що в п'ятницю, 16-го серпня 1991 р. відійшов у Вічність у шпиталі в Порт Джервіс, Н. Й.

св. п. д-р

БОГДАН ЦИМБАЛІСТИЙ

В 1978-1990 роках покійний був головою Управи Українського Музею. Своїм умілим керівництвом, ентузіязмом і відданою працею він спричинився до всебічної розбудови Музею.

Дружині Марті всій рідні глибоке співчуття від членів Управи і співробітників Музею.

МУЗЕЙ

Ділимося болючою і сумною вісткою з рідними, приятелями та знайомими, що в ранніх годинах в суботу, 17-го серпня 1991 р. по довгій і важкій недузі відійшла у Вічність на 83-му році життя наша найдорожча дружина, сестра і тета

бл. п.

ВОЛОДИМИРА САВЧИНСЬКА

ур. Пристай

ПАНАХИДА — неділя 18-го серпня ц. р. год. 6-*та веч.* і понеділок 19-го серпня год. 7-ма веч. в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН — вівторок 20 серпня, год. 9:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У безмежному горю залишені:

муж — ОСТАП
сестра — ІВАННА КЛИМ з мужем ЯРОСЛАВОМ
сестрінки — ЗІРКА РУДИК зі синами МАРКОМ І ПЕТРОМ
ГАЛИНА ГІРНЯК з донею НАТАЛКОЮ
сестрінок — ОРЕСТ КАЧМАРСЬКИЙ з дружиною МАРТОЮ і дітьми
шваґер — ІВАН БОРЩУК зі сином МАРКІЯНОМ в Україні
та ближча і дальша родина в Америці й Україні.

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і громадянством, що 16-го серпня 1991 р. відійшов у вічність наш найдорожчий, ніколи незабутній муж, тато і дідо

бл. п. д-р психології

БОГДАН Я. ЦИМБАЛІСТИЙ

проживши 72 роки

ПАНАХИДА 19 серпня 1991 р. о 7-ій год. вечора в похоронному заведенні Grey-Parker, Port Jervis, N. Y.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ **пічнуться 20-го серпня Святою Літургією о 10-ій год. ранку в церкві св. Володимира, в Ґлен Спей, Н. Й., а похоронний обряд відбудеться в 2-ій год. по полудні на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.**

Горем прибиті:

дружина — МАРТА
дочка — КСЕНЯ КУЗЬМИЧ з мужем ЮРІЄМ
внуки — ЮРІЙ І ДАНИЛО
сестри — СОФІЯ І В'ЯЧЕСЛАВА
брат — ЮЛІЯН в Україні.

[illegible] просимо складати пожертви на будівельний фонд Українського Музею в Ню Йорку.

ПРЕЗИДЕНТИ БРАЗИЛІЇ і Аргентини підписали угоду про заборону виробництва на території цих країн хемічної і біологічної зброї.

Товариство Українських Інженерів Америки влаштувало 24-го липня 1991 року в Ню Йорку, в приміщенні Українського Інституту Америки, зустріч з професором д-ром Петром Таланчуком, який прочитав доповідь „Україна: сучасний стан, її майбуття". Потім відповідав на численні запитання з авдиторії.

Відкриваючи збори, голова Товариства Українських Інженерів Юрій Гончаренко привітав доповідача і його супутників, д-ра В. Авраменка і проф. Л. Потапенко. Промовець нагадав, що проф. д-р Таланчук, ректор Київського Політехнічного Інституту (КПІ), активно допоміг проведенню першого установчого з'їзду Руху у вересні 1989 року, давши в його розпорядження приміщення в КПІ.

Програмою зустрічі провадив інженер Зенон Салевич, член головної управи Товариства Українських Інженерів Америки.

Взявши слово, професор Таланчук сказав, що не переповідатиме газет, а буде говорити, що думає. Отже, почали перебудову, не знаючи чого хочуть. Перебудувати можна, як є фундамент, а як його нема — йдеться про нову будову. А це не легко. Німці, американці та інші дивуються — чому у вас не йде? Робіть! А в нас досі творча ініціятива придушена. У нас винищили працьовитих селян, талановитих інженерів, науковців. Як би виглядали країни Західньої Европи та Америка, коли б

ПРОФ. П. ТАЛАНЧУК ПРО СУЧАСНУ УКРАЇНУ

у них таке сталося? До того ж, партійна номенклятура ще не збирається відступити від свого корита.

Часом питають — чому ви колгоспів не ліквідуєте? А в селах нема людей, нема техніки. Професор Таланчук зауважив, що він добре знає обставини на селі — сам походить з села на Київщині, там тепер живе його старенька матуся. Люди не довіряють совєтській владі: кажуть, що візьмуть землю, а тоді знову відберуть.

На Україні розорюють надто багато землі. Відсоток ораної землі значно вищий, ніж в Америці і в країнах Західньої Европи. А половина врожаю пропадає — і зернові, і ярина. Треба скоротити посівну площу, а тоді увесь урожай збирати. Урожайність у нас досить низька. У Чехословаччині на кам'янистих ґрунтах дістають урожаї більші, ніж на українському чорноземі.

Як би ми не старалися, підкреслив проф. Таланчук нічого не вийде, поки ми не будемо господарями на своїй землі, не матимемо реального суверенітету. Ми за це боремося. Після Декларації про суверенітет, треба працювати, щоб здобути реальний суверенітет. Маємо аж забагато партій. КПУ має близько трьох мільйонів членів, і хоч її вплив значно зменшився, КГБ та суди укомплектовані членами КПУ. Є й порядні люди в КПУ, але вони раби. Членство в новостворених партіях ще нечисленне. Найбільша — Українська Республіканська Партія, за нею — Партія Демократичного Відродження. Через непродумані дії окремих членів Руху до нього підірвано довір'я в східній частині України.

Нині завдання — об'єднати інтелектуальні сили. Ми об'єднуємо ректорів університетів. Намагаємося виробити проєкти законів в ділянках економіки й політики. Успіх залежатиме від того, наскільки вдасться об'єднати демократичні сили.

Час мітингів пройшов, тепер перед нами практичні проблеми — розвиток господарства. Тут інженери мають відіграти провідну ролю, через це ми заснували Спілку інженерів України та Академію інженерних наук. Необхідна співпраця з українськими інженерами в Америці й Канаді.

„Я проти жебрацтва", — сказав проф. Таланчук. Ви в Америці маєте все, бо працюєте, а у нас хочуть працювати так, як звикли в Совєтському Союзі, а жити так, як в Америці". Потрібна допомога в ознайомленні молодих українських фахівців з останніми досягненнями модерної американської технології. Підготовка інженерів у КПІ добра, але відстає в комп'ютерній техніці. Тому важливо, щоб молоді фахівці приїхали до Америки вчитися.

Треба також починати економічну співпрацю. Треба створювати малі підприємства, залучати молодих американських українців, притягати їх до бізнесу на Україні.

Наприкінці доповідач зупинився на проблемі української мови. Багато зусиль треба прикласти, щоб розробити українську технічну термінологію. Наприклад, у КПІ викладають 1,500 курсів, а українськомовні підручники є тільки для шести з них. Нема книжок, словників. Бракує паперу — на російськомовні підручники папір є, а на українські нема. Але справа йде: ведалі більше професорів КПІ розмовляє українською мовою, розробляють термінологію.

Авдиторія засипала промовця запитаннями. У своїх відповідях проф. Таланчук порушив ще ряд проблем. Сказав, що сьогодні все залежить від народу, чи скоро він прокинеться в усій Україні так, як він прокинувся в Києві. Час припинити ділити Україну на східню і західню. Маємо єдиний народ з єдиною мовою й культурою. А центр грає проти нас — організовує Новоросію. У Чернівцях рідко почуєш українську мову. Від росіянина, переселеного до одного західноукраїнського міста, якось почули: „Здесь жіть хорошо, но много местного населения".

Людей нелегко говорити, що Україна виходить з Союзу, але ясно, що Україна повинна бути господарем своєї економіки.

На запитання, що б зміни по на краще ставлення до України американського уряду, проф. Таланчук відповів, що не треба надіятися на президента Буша, а треба рішуче діяти самим.

Також узяв слово супутник проф. Таланчука, д-р Віталій Авраменко, директор Економічної асоціяції при КПІ. Тепер він веде переговори з американськими установами, зустрічався з бізнесменами, заключає контракти. Він підкреслив, що в КПІ є думки, що Україна мають відродити люди на батьківщині: „Ми приїхали, щоб нав'язати зв'язки. Нам потрібні кошти на техніку, на підручники". Промовець нагадав, що врожай часто збирається вручну, нема пакувального матеріялу. Уже складено угоду — будемо випускати машини. Відродження України буде залежати від того, як буде йти будівництво.

На закінчення д-р Авраменко сказав: „Ми не ждемо від діяспори матеріяльної допомоги, а консультації. Треба діяспорі більше співпрацювати з Україною, співпрацювати з нами".

На зустрічі також була присутня молодий професор Л. Потапенко. Вона є лінгвістом і перекладачем для своїх супутників з їх переговорах з американцями.

Запитанням до промовців не було кінця. Одне з останніх до проф. Таланчука було: „Кого б ви рекомендували на президента України"? Він на хвилину задумався, тоді розповів, що був одним з тринадцяти кандидатів на ректора КПІ. „Навіщо то мені"? А йому відповіли: „Це не вам потрібно, а нам". „Тепер, коли я побачу, які кандидати на президента, може і я до цього повернуся". Публіка засміялася і заплескала.

Проф. Таланчук сказав, що треба пам'ятати: ми є великий народ, а про нас недостатньо знають. Тут Україні й діяспорі треба об'єднувати зусилля.

Зустріч з П. Таланчуком і В. Авраменком була надзвичайно цікава. Ми побачили і почули тих, хто подіповому взявся за відбудову України.

Л. Дражевська

Звернення...

(Закінчення зі стор. 2)

ми демагогічними гаслами і паперовими правами, нас морено голодом, організованим у 1933 році, розстрілювано, арештовано, запроторювано в Сибір.

Наш багатий край грабовано. Плюндровано наші святині, доми. Руйновано життя сотням чесних людей, розбещувано морально страхом, репресіями і підкуплюванням. Убивали нашу історичну пам'ять, палили бібліотеки, твори мистецтва. Диявольськими методами сіяно чвари, провокацією, підступно і рафіновано нацьковували брата на брата, роз'єднували і ділили штучно народ. Застосовували духовний етноцид. Убивали віру батьків.

Спустошено нашу квітучу Україну, яка текла молоком і медом. Зруйновано чорнозем, засушено ріки, загноєно водойми, у критичному стані моря Азовське і Чорне.

У катастрофічному стані освіта (55 відс. сіл України не мають шкіл), наука і культура.

Україна — зона великої трагедії, небачених досі злочинів проти людства. Український народ за свою віру, за свою демократичним традиціям, за своє прагнення до волі, за своє право жити у своїй державі за своїми традиціями, заплатив найвищою ціною — життям мільйонів кращих синів і дочок України.

Терпіння народу дійшло до крайньої межі. Протягом довгих і важких століть вичерпалися всі наші ілюзії, надії і спроби вижити у чужому державному симбіозі. Протидіяти святим і справедливим вимогам українського народу — це грішити проти християнської справедливості і накликати гнів Всевишнього. Тільки ворог демократії може бути глухим до справедливих вимог народів вийти зі смертоносних обіймів Союзу і жити вільними між вільними і рівними між рівними.

Надіємося, пане Президенте, Ви на такий нешляхетний путь не станете.

Українська Християнська Партія Незалежних Жінок

Перша ...

(Закінчення зі стор. 2)

Далі слідує покажчик патронів церков, з якого виходить, що найбільше з них посвячено Іванові Хрестителеві та Пречистій Трійці (по 15), Покрову Богоматері, Зісланню св. Духа, Успінню Богородиці та Вознесінню на небо Ісуса Христа (по 11).

Є у книзі і ряд недоліків більш-менш технічного характеру. Це кострубатість української мови, неусталеність правопису та багато коректорських огріхів — у вступних статтях. З боку графічного не дуже добрі враження роблять занадто малі поля на сторінках з друкованим текстом. На репродукціях часто обрізані краї, навіть з автографами. На ряді малюнків підписи малярки та назви осель перерізані наполовину. За ці недоліки несе відповідальність не авторка, а редактор.

Авторка відвела і справді дуже добру роботу. Свою книжкою (видано на її власні кошти, причому половину тиражу вона спровадила на Україну) вона поставила достойний пам'ятник тим безіменним українським фармерам, які у важких умовах дбали не лише про матеріяльні блага, але й про духовну культуру, одним з найвиразніших проявів якої є церкви.

Книга П. Іванець має історичне значення не тільки тому, що це перша монографія про церковну архітектуру Альберти, але й тому, що це перша книжка українського автора Канади, надрукована в Чехо-Словаччині — у пряшівському приватному видавництві, що його очолює українець Ярослав Шуркала.

Книга змушує читача задуматись над багатьма питаннями. Наприклад, чому ці справжні шедеври українського мистецтва так мало відомі в Україні? Чому в жодній історії української архітектури немає про них ні найменшої згадки? Чи не можна було би хоча б деякі з них, ті що в короткому часі безслідно пропадуть — перевезти в Україну в когрийсь із музеїв народної архітектури, де би вони під фаховою опікою збереглися для майбутніх поколінь? Та ж при сучасній техніці це не мало б бути проблемою. А спонзорів на таку благородну ціль напевно знайшлось би немало як у Канаді, так на Україні.